

NOS

Financieel jaarverslag 2015

INHOUD	Samenvatting & Leeswijzer	3
	Deel I Directieverslag	4
	Financiële paragraaf	7
	Risicoparagraaf	8
	Bedrijfsvoeringverklaring	11
	Governance	12
	Deel II Verslag raad van toezicht	14
	Deel III Jaarrekening	17
	Balans	17
	Exploitatierkening	19
	Exploitatierkening per platform	20
	Kasstroomoverzicht	21
	Toelichting bij de jaarrekening 2015	22
	Waarderingsgrondslagen van balans en de resultaatbepaling	23
	Waarderingsgrondslagen van de balans	24
	Waarderingsgrondslagen exploitatie	27
	Waarderingsgrondslagen kasstroomoverzicht	29
	Toelichting op de balans	30
	Niet uit de balans blijvende verplichtingen	34
	Toelichting exploitatierkening	35
	Deel IV Overige gegevens	42
	Bestemming van het exploitatiesaldo	42
	Deel V bijlage	45
	Organogram	45

SAMENVATTING & LEESWIJZER

Dit is het jaarverslag van de Nederlandse Omroep Stichting (NOS). In dit jaarverslag verantwoordt de NOS zich over de activiteiten in 2015 en belichten we verder de belangrijkste ontwikkelingen die in 2015 hebben plaatsgevonden.

Het jaarverslag is onderverdeeld in vijf onderdelen, te weten:

Deel I Directieverslag

Hierin wordt inzicht gegeven in en verantwoording afgelegd over de bedrijfsvoering.

Deel II Verslag Raad van toezicht

Hierin wordt inzicht gegeven in hoe de Raad van Toezicht invulling heeft gegeven aan haar toezichtsfunctie.

Deel III Jaarrekening

De jaarrekening geeft inzicht in de balanspositie per 31 december 2015 en een overzicht van de kasstroom en exploitatierekening 2015. Daarnaast wordt hier een toelichting op de balans en de exploitatierekening gegeven en zijn hier de Aanvullende toelichting op de exploitatierekening volgens categoriale indeling, de Toelichting op nevenactiviteiten per cluster, de Sponsorbijdragen en bijdragen van derden en de Toelichting op bartering-contracten opgenomen.

Deel IV Overige gegevens

Hierin vindt u de bestemming van het exploitatiesaldo en de controleverklaring.

Deel V Bijlage

Hierin vindt u het organogram van de NOS en de contactgegevens.

Om de toegankelijkheid van de informatie verder te vergroten, is het financiële jaarverslag ook via de corporate website www.over.nos.nl beschikbaar.

Inleiding

De nieuwsconsument. Wie is dat anno 2015 eigenlijk, en waar is die te vinden? Het traditionele beeld van de kijker en de luisteraar voldoet in elk geval niet meer aan de beschrijving. Maar onze wettelijke opdracht is nog steeds dezelfde: informeer een zo groot mogelijk deel van de Nederlandse bevolking op het gebied van nieuws, sport en evenementen. Van oudsher wisten we de nieuwsconsument te vinden voor de radio, de televisie, of in het moderne tijdsgewricht, op zijn computer. Nu verspreidt onze doelgroep zich in hoog tempo over een groeiend aantal platforms. Facebook, Twitter en Instagram zijn er maar een paar. En daarom moet de NOS daar zijn waar de gebruiker is. Een gebruiker die zelf wel bepaalt waar en wanneer hij nieuws wil horen of zien.

Dat vraagt om een heel andere manier van werken. En stelt andere en nieuwe eisen aan onze mensen. Wat werkt het beste op Facebook? Hoe vertellen we ons verhaal op Instagram? Gebruiken we voor dit onderwerp audio, video of zijn er mooie infographics? Nieuwe vragen die horen bij een nieuwe tijd. Om de juiste antwoorden te vinden, moet de NOS daarop inspelen. Experimenteren om te leren. Beter worden van de fouten die nu eenmaal onvermijdelijk zijn bij zo'n proces. De proeftuin die we daarvoor hebben, heet NOS Lab. Uit die kweekvijver is het afgelopen jaar al veel moois gekomen. Interactieve specials bijvoorbeeld: grote multimediale verhalen die de gebruiker meenemen het onderwerp in. Niet alleen met video en audio, maar ook gecombineerd met tekst, foto's en infographics.

Toch is enige nuance op zijn plaats. Waar onheilsprofeten gretig verkondigen dat de televisiekijker zoals we die kennen zijn langste tijd heeft gehad, blijkt uit de cijfers toch iets anders. Vooral het vlaggenschip van NOS Nieuws, het Achtuurjournaal, blijkt te kunnen rekenen op een trouwe achterban. Het programma trekt zelfs meer kijkers dan de afgelopen jaren. Zelfs als we terugkijken naar 2002, ver voor de komst van tablets en smartphones, zien we geen dalende, maar juist een stijgende lijn. In 2015 noteerden we gemiddeld twee miljoen kijkers per dag, terwijl het Journaal zeven op de tien avonden het meest bekeken televisieprogramma in Nederland was. Dat zijn cijfers om trots op te zijn. Maar tevreden achteroverleunen kunnen en willen we niet. Daarom blijven we vernieuwen, altijd op zoek naar ons publiek, waar dat zich ook in het digitale domein bevindt. Stilstand is achteruitgang, zeker in medialand.

Taken en missie

De NOS is als publieke omroep verantwoordelijk voor een brede nieuwsvoorziening die betrouwbaar is en onafhankelijk. De taken van de NOS staan omschreven in de Mediawet:

- Het verzorgen voor de landelijke publieke omroep van media-aanbod op het gebied van nieuws, sport en evenementen dat zich bij uitstek leent voor een onbevooroordeelde aanpak. Hiertoe behoort in elk geval media-aanbod dat een hoge frequentie en vaste regelmaat van verspreiding vereist, een algemeen dienstverlenend karakter draagt of met een doelmatiger inzet van middelen beter gezamenlijk tot stand kan komen
- Het verzorgen van teletekst voor de landelijke publieke omroep
- Het toegankelijk maken van het media-aanbod via alle beschikbare media

Aan de hand van deze taken heeft de NOS zichzelf deze missie gesteld:

"De NOS stelt zich, als integraal onderdeel van de publieke omroep, tot doel de primaire informatiebron te zijn op het gebied van nieuws, sport en evenementen, zodat de Nederlandse burger beter in staat is te oordelen over ontwikkelingen in de wereld, waardoor hij zijn gedrag beter kan bepalen. De NOS hanteert hierbij de hoogste journalistieke eisen van zorgvuldigheid, betrouwbaarheid, ongebondenheid, pluriformiteit en objectiviteit. De NOS streeft ernaar deze informatie toegankelijk te maken via alle beschikbare media en voor alle maatschappelijke geledingen."

Het afgelopen jaar

Het afgelopen jaar werd gekenmerkt door enkele gebeurtenissen die een grote impact hadden op de NOS en haar medewerkers. We schrijven 29 januari, amper drie weken na de bloedige aanslag op het Franse satirische weekblad Charlie Hebdo. Die dag gijzelde een jongeman die later Tarik Z. bleek te heten, een beveiligder van het NOS-gebouw om zich toegang te verschaffen tot de studio waar het NOS Journaal van 20.00 uur op punt van beginnen stond. Hoewel zijn opzet door het doortastende optreden van de beveiligder mislukte, moest de uitzending van Nederland 1 toch worden onderbroken, en werd het pand gedurende 2,5 uur door de politie ontruimd.

Het incident maakte diepe indruk op de aanwezige NOS-medewerkers en leidde tot veel vragen over de beveiliging en de afspraken over de continuïteit van de uitzendingen. Naar aanleiding daarvan is het COT (Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement) gevraagd de gebeurtenissen van die avond in kaart te brengen. Kernpunt van het rapport: De NOS en de NPO waren onvoldoende voorbereid op een calamiteit waar de organisatie zelf onderwerp van was, en de zender NPO 1 was onnodig lang uit de lucht. Positieve punten: het beheerste optreden van de beveiliging, de vlotte ontruiming van de Nieuwsvloer en het feit dat de uitzending op de radio doorging. Een les die we uit het COT-rapport konden trekken, was dat de communicatie binnen het crisisteam van de NOS voor verbetering vatbaar was.

Op het gebied van de sportrechten heeft de NOS in 2015 moeten inleveren. Zoals al was aangekondigd, bood de NOS dit keer niet mee op de uitzendrechten van de UEFA Champions League. Door de ons opgelegde bezuinigingen zijn we gedwongen prioriteiten te stellen en keuzes te maken. We vinden het daarbij van het grootste belang dat de nieuwsvoorziening op peil blijft, en dat er binnen het sportbudget geen geld wordt weggehaald bij andere sporten dan voetbal. Juist omdat commerciële omroepen aan kleinere sporten weinig tot geen aandacht besteden. Eind juni was er opnieuw slecht nieuws, toen bekend werd dat de Europese uitzendrechten voor de Olympische Spelen van 2018-2024 naar Eurosport/Discovery gingen. Inmiddels is er een akkoord met Eurosport/Discovery over het in sublicentie verkrijgen van uitzendrechten.

Als NOS proberen wij altijd met open vizier te strijden als het gaat om sportrechten. Een en ander stond ter discussie in een zaak die SBS Broadcasting Nederland aanhangig had gemaakt bij het Commissariaat voor de Media. SBS had ook geboden op de samenvattingen van de Eredivisie. De klacht luidde dat het bod van de NOS niet marktconform was, en dat er (te) vergaande programmatische toezeggingen waren gedaan aan betaalzender Fox, onder meer door hun voetbalanalisten in de studio te halen. Met beide verwijten was de NOS het niet eens; wel bracht zij veiligheidshalve enkele aanpassingen aan in de afspraken met Fox. Het Commissariaat stelde vast dat het door de NOS betaalde bedrag marktconform was en de aangepaste afspraken met Fox door de beugel konden.

En als we het toch hebben over transparantie, dan moet hier zeker de komst van een eigen NOS ombudsman worden vermeld. Na vier jaar, waarin de functie van ombudsman werd ingevuld door de Commissie van Deskundigen, werd Margo Smit op 1 augustus aangesteld. Een signaal van de NOS dat de organisatie de verantwoording over haar berichtgeving nog duidelijker wil invullen. Margo Smit behandelt klachten van het publiek en adviseert de leiding van de NOS gevraagd en ongevraagd over journalistieke kwesties. Zij zal ook op eigen initiatief toezien op de journalistieke kwaliteit van NOS-producties, of die nu door de NOS Nieuws worden gemaakt, door NOS Sport of door NOS Evenementen. Daarnaast heeft Smit de taak de journalistieke discussie op de NOS-redacties, in journalistieke vakkringen en in de samenleving te stimuleren. De uitspraken en blogs van de ombudsman worden gepubliceerd op de corporate website www.over.nos.nl.

DEEL I DIRECTIEVERSLAG

2015 was ook het jaar waarin de NOS de banden met de regionale publieke omroepen verder aanhaalde. Vooruitlopend op een vaste plaats voor regionaal nieuws in de middaguitzendingen van het NOS Journaal, werd een pilot gestart waarbij de NOS-redactie nauw samenwerkte met Bureau Regio, de vaste pool van regionale journalisten, inmiddels een vertrouwde aanblik op de Nieuwsvloer. Deze pilot heeft inmiddels geleid tot een vast blokje met regionaal nieuws in de dagjournaals van 12.00 en 15.00 uur.

Op sportgebied pakte de NOS dit jaar uit bij de start van de Tour de France in Utrecht en de tweede etappe met de finish op het werkeiland Neeltje Jans. Op zondag 5 juli brak het verslag van de tweede etappe zelfs een kijkersrecord: gemiddeld keken er die middag zo'n 2 miljoen Nederlanders naar de bijna vijf uur durende uitzending. Nooit eerder deze eeuw - en vermoedelijk voor het eerst in de geschiedenis van de Nederlandse televisie - trok een live-uitzending van de Tour zoveel kijkers.

Grote gebeurtenissen die het afgelopen jaar werden verslagen door NOS Nieuws, NOS Sport en NOS Evenementen waren verder de vluchtelingencrisis, de Provinciale Statenverkiezingen en een serie programma's rond het thema 70 Jaar Bevrijding. Maar er waren veel meer zaken die ons in 2015 bezig hielden. Zoals het twintigjarig bestaan van het NOS Radio 1 Journaal, dat we op 1 september vierden met speciale uitzendingen, gepresenteerd door de stemmen uit het rijke radioverleden. Voor een volledig overzicht (van programmatische tot personele ontwikkelingen en van publieksreacties tot achtergrondinformatie) is er de corporate website www.over.nos.nl. Die doet sinds 2014 dienst als publieksjaarverslag. Niet meer één keer per jaar verantwoording afleggen over ons doen en laten, maar het hele jaar door, als continu proces. Zoals past bij de open en transparante organisatie die de NOS wil zijn.

Openheid en transparantie zijn ook de kernwoorden voor dit Financieel Jaarverslag, maar dan met betrekking tot de besteding van de ontvangen publieke gelden.

Exploitatiesaldo

De NOS heeft het jaar 2015 afgesloten met een positief resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening van € 2,8 mln.

Dit resultaat is met name ontstaan door incidenteel hogere opbrengsten vanuit auteursrechtenorganisaties dan begroot (Videma, ThuisKopie), lagere sociale lasten door lagere pensioenpremies en premies zorgverzekeringswet, het vrijvallen van de voorziene verplichting als gevolg van het vervallen van een sanctievoornemen van het Commissariaat voor Media m.b.t. de Eredivisie en lagere rentelasten.

Ten opzichte van 2014 was het afgelopen jaar sprake van minder toegekende middelen voor Media-aanbod en lagere Programmagebonden bijdragen waartegenover lagere directe productiekosten staan. Dit houdt met name verband met de in 2014 uitgezonden Superevenementen zoals de Olympische winterspelen en het WK voetbal en het niet continueren van het contract van de Champions League medio 2015. De salariskosten zijn hoger als gevolg van de afgesloten cao en iets meer personeel. De sociale lasten zijn relatief gedaald door lagere pensioenpremies en kosten voor de zorgverzekeringswet. De afschrijvingen en overige bedrijfslasten zijn tezamen op hetzelfde niveau als 2014 gebleven. De rentekosten zijn lager, ook door eenmalige afkoopkosten die in het resultaat van 2014 waren opgenomen.

Het positieve resultaat van € 2,8 mln komt geheel ten gunste van de Reserve voor Media-aanbod. Hierdoor bedraagt het Eigen Vermogen per 31 december 2015 € 13,8 mln.

Algemene Reserve	€ 11,0 mln
Reserve voor Media-aanbod	€ 2,8 mln
	€ 13,8 mln

Financiering en vooruitblik

In 2015 heeft de NPO de Superevenementen voorgefinancierd. Dat zorgde ervoor dat kon worden volstaan met een maximaal rekening-courant kredietlimiet van € 25 mln. Begin 2016 is bekend geworden dat er niet van uitgegaan kan worden dat NPO in staat is deze wijze van voorfinanciering voort te zetten. De NPO krijgt de gelden voor deze evenementen pas van OC&W in het jaar van uitzenden van het evenement. Daarom is de maximale kredietlimiet nu verhoogd tot € 40 mln. Daarmee verwacht de NOS aan haar toekomstige betalingsverplichtingen te kunnen voldoen.

Voor 2016 is sprake van een sluitende begroting. Het rekening-courantsaldo zal een groot deel van het jaar positief zijn. Het bovengemelde voorfinancieringsrisico rondom de Superevenementen zal zich pas in de laatste maanden van 2016 manifesteren, waardoor er geen grote renterisico's worden gelopen. Er worden slechts in beperkte mate contracten in vreemde valuta afgesloten waardoor er nagenoeg geen sprake is van valutarisico's.

Inleiding

Deze paragraaf bevat een beschrijving van de voornaamste risico's die door de NOS zijn geïdentificeerd. Voor zover de NOS belangrijke risico's loopt op het gebied van voorwaardelijke en onzekere rechten en verplichtingen zijn deze, alsmede de gegeven zekerheden en aangegane verbintenissen (zoals hypotheek en borgstellingen), in het Jaarverslag toegelicht. Wanneer het duidelijk is dat deze risico's en/of verplichtingen daadwerkelijk worden geëffectueerd, is daarvoor in de jaarrekening een voorziening opgenomen. In deze paragraaf worden de belangrijkste risico's toegelicht die wel aanwezig zijn, maar niet kwantificeerbaar.

In 2015 is gestart met de verdere structurering en weging van de verschillende risico's, wat moet resulteren in een inzichtelijk overzicht van de (gevolgen van de) risico's en de (voor)genomen maatregelen om deze risico's zoveel mogelijk te beperken. Het streven is in het jaarverslag over 2016 op deze wijze over de risico's te rapporteren.

Strategische risico's

Continuïteit

De NOS beschouwt, in een speelveld waarin de invloed van de politiek en de commerciële concurrentie nadrukkelijk aanwezig is, als haar voornaamste taak het bewaken en veiligstellen van de continuïteit van de publieke nieuwsvoorziening en (sport)evenementenverslaggeving in Nederland en in het verlengde daarvan de continuïteit van de NOS-organisatie.

De concessieperiode waarbinnen deze jaarrekening valt is 1 september 2010 ingegaan en loopt per 31 december 2015 af. De huidige concessieperiode loopt van 1 januari 2016 tot en met 31 december 2020. Deze concessie betreft overigens alleen de omroepverenigingen die voor een nieuwe concessie een erkenningsaanvraag moeten indienen. De NOS ontleent haar uitzendlicentie daarentegen aan (Media)wettelijk vastgelegde taken.

De NOS neemt deel aan de Geld op Schema-systematiek. Over grote wijzigingen in de programmering worden tijdig met de NPO afspraken gemaakt, zodat de consequenties – ook de financiële – opgevangen kunnen worden in de organisatie. Van overheidswege zijn vanaf 2013 bezuinigingen doorgevoerd. Deze zijn in de begroting van de NOS verwerkt. Voor de periode vanaf 2016 zijn nieuwe bezuinigingen van toepassing. Deze bezuinigingen hebben een beperkte impact op de NOS.

Grotere rechtencontracten worden alleen aangegaan na mandaatstelling door de Raad van Bestuur van de Nederlandse Publieke Omroep (NPO).

De continuïteit van de sportverslaggeving is mede afhankelijk van de mogelijkheid die de NOS heeft sportrechten te verwerven. Deze mogelijkheid wordt bepaald door de ruimte die de financiële kaders bieden en de (prijs)ontwikkelingen op de rechtenmarkt. Indien de NOS wordt geconfronteerd met het wegvallen van sportrechten, zal zij zich moeten beraden op alternatieve programmering.

Reputatie NOS

De NOS is een met publieke middelen gefinancierde onafhankelijke nieuwsorganisatie. De manier waarop het publiek over de NOS oordeelt, is daarbij van groot belang. De inspanningen van de NOS – programmatisch, maar bijvoorbeeld ook op het gebied van publieke verantwoording en marketing – zijn erop gericht ook in de (nabije) toekomst als nieuws-, sport en evenementenorganisatie relevant te blijven en een goede relatie met het publiek te behouden. De reputatie van de NOS bij het publiek is een punt van voortdurende aandacht, vanuit het besef dat de NOS bestaat bij de gratie van het Nederlandse publiek. In het beleidsplan van de NOS zijn deze maatregelen nader omschreven.

De kwaliteit van de berichtgeving door de NOS staat hierbij voorop. Er is daarom sprake van een permanente kwaliteitsbewaking, onder meer door dagelijkse evaluaties op de redacties van de programma-uitingen van de NOS.

Daarnaast heeft het publiek recht op openheid en transparantie van een vanuit publieke middelen gefinancierde organisatie als de NOS.

Om die reden is sprake van een dagelijkse dialoog met het publiek via de afdeling Publieksreacties en via de blogs van directie en (hoofd)redacteuren. Voorts heeft de NOS een Commissie van Deskundigen en een ombudsman aangesteld. De ombudsman oordeelt over klachten vanuit het publiek over de berichtgeving van de NOS en publiceert hierover op de corporate website van de NOS. Het doel van deze activiteiten is de toegankelijkheid van de NOS-organisatie voor haar publiek te verhogen, de kwaliteit van de berichtgeving door de NOS te verbeteren en het bewustzijn van de programmamakers van wat bij het publiek leeft, te vergroten.

De NOS wil compliant zijn met de Code Goed Bestuur en heeft een compliance officer aangesteld die dat bewaakt (zie hoofdstuk Governance).

Operationele risico's

Het uitzendproces dient te allen tijde gewaarborgd te zijn. De risico's betreffende uitzending en distributie van de radio- en televisieprogramma's en internetuitingen liggen voornamelijk op het gebied van de ICT, broadcasttechnologie en gebouwenbeheer.

Voor de uitzending van de programma's is de werking van de geautomatiseerde systemen van essentieel belang. Voor de distributie hiervan is de afhankelijkheid van een goede doorgifte door de NPO via vooral de (digitale) kabel, de satelliet en de digitale ether groot.

Voor het garanderen van het continu beschikbaar zijn van de uitzendsystemen van NPO 1, 2, 3 en NPO Radio 1 t/m 6 voor uitzending, is door de NPO ten behoeve van het uitzendproces (eindregies) een mantelovereenkomst voor de publieke omroep gesloten met Ericsson.

Omdat de operationele risico's, zoals hiervoor aangegeven, voor een deel buiten de directe invloed van de NOS liggen, zijn hierover in 2015 nadere afspraken met NPO gemaakt. Hierin zijn de lessen die kunnen worden getrokken uit het gijzelingsincident van 29 januari 2015, waarbij de uitzendingen tijdelijk zijn onderbroken, meegenomen.

In dit kader zijn verder van belang: goed beheer en onderhoud van de systemen en het adequaat regelen van continue stroomvoorzieningen en koeling van betreffende installaties in het NOS-gebouw. In 2015 zijn noodstroom en noodkoeling geheel onder eigen beheer gebracht om de afhankelijkheid van de centrale voorzieningen op het Media Park te minimaliseren.

Door de digitalisering lopen we meer risico dan voorheen. De risico's zijn bekend en dit maakt dat ze in redelijkheid beheersbaar zijn. Samen met de fysieke beveiliging zijn deze risico's in het project 'Broadcast in Control' (BRIC) verder uitgewerkt. Er zijn workarounds geïmplementeerd voor wat betreft de bestaande digitale werkomgeving (CyberNOS), en het personeel van de NOS is daarvoor geïnstrueerd en opgeleid. In CyberNOS wordt de belangrijkste content 'gespiegeld' naar de NOS-locatie in Den Haag en is de basis gelegd voor een beperkte uitwijk naar Den Haag. Door de installatie van een zendschotel in Den Haag wordt het mogelijk om van daaruit, geheel onafhankelijk van de infrastructuur in Hilversum, een nooduitzending te verzorgen. De kosten die gemoeid zijn met een volledig redundante omgeving zijn van een totaal andere orde dan de kosten van de maatregelen die hiervoor zijn genoemd en zijn binnen de bestaande budgetten niet haalbaar. De risico's die als gevolg van het ontbreken van volledige redundantie worden gelopen, zijn afgestemd met het Ministerie van OC&W en NPO.

Cyberaanvallen nopen permanent na te denken over de gevolgen hiervan voor de (beveiligings)systemen. Dit beperkt zich niet uitsluitend tot de IT-omgeving, maar ook tot de mobiele (smartphone

en tablet) omgeving, die steeds verder integreert met en deel uitmaakt van de productieomgeving. Hiervoor heeft de NOS in 2014 Mobile Device Management uitgerold. Daarnaast zijn diverse aanvullende IT maatregelen genomen om de mogelijkheid tot oneigenlijke toegang te beperken.

Beveiliging

De aandacht voor de beveiliging van het Media Park, waar de gebouwen van de NOS zijn gevestigd, is toegespitst op het waarborgen van de inzet van de mediaorganisaties en in het bijzonder de infrastructurele voorzieningen in "buitengewone omstandigheden", zoals die in de Mediawet worden genoemd. Hieronder valt de beveiliging van het uitzendproces en de beveiliging en de veiligheid van de medewerkers en onze gasten op locatie en in het buitenland.

De afgelopen jaren zijn extra stappen gezet om de fysieke beveiliging van de uitzendomgeving en externe toegang tot het gebouw op een adequaat, en daarmee op een ten opzichte van de gemiddelde media-omgeving hoger niveau te brengen. Naar aanleiding van het gijzelingsincident van 29 januari 2015 is het COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement gevraagd onderzoek te doen naar onder andere het beveiligingsniveau. Naar aanleiding van deze rapportage zijn nog verdere stappen op dit gebied gezet.

Financiële instrumenten

Met uitzondering van het afdekken van het renterisico op de hypothecaire lening van het NOS-gebouw, wordt er geen gebruik gemaakt van financiële instrumenten. Het renterisico op het rekening courant-krediet is niet afgedekt. Om tijdig liquiditeitsrisico's te onderkennen en zo nodig passende maatregelen te treffen, wordt er gebruik gemaakt van meerjarige liquiditeitsprognoses.

Aansprakelijkheid en claims

Gelet op de complexe omgeving waarin de NOS zich beweegt, is het onontkoombaar dat geschillen zich voordoen. In de jaarrekening is rekening gehouden met de verwachte financiële effecten daarvan.

Op alle landelijke publieke omroepinstellingen is een omroepbrede gedragscode van kracht, te weten de 'Gedragscode Goed Bestuur en Integriteit Publieke Omroep 2012' en ook de NOS conformeert zich aan deze gedragscode. Een onderdeel van de Gedragscode Goed Bestuur en Integriteit Publieke Omroep 2012 is dat ieder jaar een bedrijfsvoeringverklaring wordt afgegeven.

Onder bedrijfsvoering wordt verstaan:

- Administratieve Organisatie en Interne Controle
- Naleving richtlijnen en wet- en regelgeving
- Controle op het realiseren van kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen
- Scheiding hoofd- en neventaken
- Personeelsbeleid
- Beleggingsbeleid

Op basis van de huidige inzichten en onderkende risico's heeft de Directie een bedrijfsvoeringverklaring opgesteld, besproken met de Raad van Toezicht en ondertekend. De Directie verklaart hierin dat haar niet is gebleken dat de bedrijfsvoering van de NOS in ernstige mate tekort is geschoten.

Algemeen

De NOS is een zelfstandig bestuursorgaan en de taken van de NOS zijn vastgelegd in de Mediawet. Als publieke omroep heeft de NOS van de overheid de taak gekregen alle inwoners van Nederland onafhankelijk en betrouwbaar nieuws aan te bieden en verslag te doen van grote (sport) evenementen.

De organen van de NOS zijn een Raad van Toezicht en een Directie. Per 1 december 2011 is een onafhankelijke Raad van Toezicht benoemd. Deze Raad van Toezicht, bestaande uit een voorzitter, vicevoorzitter en vier leden, houdt toezicht op het beleid van de Directie, op de algemene gang van zaken binnen de NOS en de pluriformiteit van het media-aanbod van de NOS en staat de Directie met advies terzijde. De Directie, bestaande uit een Algemeen Directeur en een Zakelijk Directeur, bestuurt de NOS en is belast met de dagelijkse leiding en het (financiële) beleid van de NOS. De Directie legt verantwoording af aan de Raad van Toezicht.

Gedragscode Goed Bestuur en Integriteit Publieke Omroep 2012

De publieke omroep heeft sinds 1 januari 2006 een gedragscode voor goed bestuur en integriteit. Deze is per 1 januari 2012 vervangen door de 'Gedragscode Goed Bestuur en Integriteit Publieke Omroep 2012'.

De gedragscode is van toepassing op alle medewerkers die krachtens arbeidsovereenkomst werkzaam zijn bij de instellingen die zendtijd hebben verkregen voor landelijke omroep, evenals voor de bestuurders en toezichthouders van deze instellingen. De gedragscode is opgesteld omdat de publieke omroep een maatschappelijke organisatie is die uit algemene middelen wordt gefinancierd, waarbij vertrouwen van de belanghebbenden, goed ondernemerschap, transparantie, integriteit, onafhankelijkheid, betrouwbaarheid en het afleggen van verantwoording essentiële voorwaarden zijn om geloofwaardig te voldoen aan de wettelijke taakopdracht van de publieke omroep.

Een onafhankelijk toezichtorgaan, de Commissie ter bevordering goed bestuur en integriteit publieke omroep (CIPO), ziet toe op de handhaving en naleving van de Gedragscode Goed Bestuur en Integriteit Publieke Omroep 2012 bij de publieke omroep maar heeft geen toezichthoudende taken in bestuursrechtelijke zin. CIPO faciliteert naleving van deze gedragscode met adviezen en onderzoeken, op verzoek of op eigen initiatief. Jaarlijks legt CIPO verantwoording af via een afzonderlijk jaarverslag.

De Gedragscode Goed Bestuur en Integriteit Publieke Omroep 2012 bestaat uit vier Richtlijnen en twee Regelingen, te weten:

Richtlijn 1: Goed bestuur en toezicht

Richtlijn 2: Integriteit

Richtlijn 3: Verslaglegging

Richtlijn 4: Beloningskader presentatoren in de publieke omroep

Regeling A: Klokkenluider

Regeling B: Commissie ter bevordering goed bestuur en integriteit publieke omroep (CIPO)

Verantwoording

Richtlijn 1 bevat alleen aanbevelingen, gezien de uiteenlopende interne structuren van de organisaties en hun autonomie daarin. De media-instellingen dienen deze aanbevelingen wel zo veel mogelijk te volgen. Voor de Richtlijnen 2 t/m 4 geldt, gelijk de Nederlandse corporate governance code (voorheen: Code Tabaksblad), de toepassing van de 'pas toe of leg uit'-regel. Medewerkers van de NOS ontvangen jaarlijks een brief waarin de Gedragscode Goed Bestuur en Integriteit Publieke Omroep onder de aandacht wordt gebracht. Tevens ontvangen de medewerkers een meldingsformulier voor de verschillende registers. Het aantal meldingen is zeer gering. De verantwoording

DEEL I DIRECTIEVERSLAG

van de Gedragscode Goed Bestuur en Integriteit Publieke Omroep 2012 moet op een adequate en toegankelijke wijze plaatsvinden. De verantwoording door de NOS vindt plaats in dit Jaarverslag en op onze corporate website over.nos.nl.

In 2015 week de NOS niet af van de Gedragscode Goed Bestuur en Integriteit Publieke Omroep 2012.

Compliance

De NOS heeft een Compliance Officer aangesteld die een toetsing uitvoert op het correct naleven van de voorschriften uit Gedragscode Goed Bestuur en Integriteit Publieke Omroep 2012.

De Compliance Officer is het centrale loket voor alle integriteitsvraagstukken binnen de NOS.

Hilversum, 15 april 2016

Directie

Jan de Jong, algemeen directeur

Geert Hofman, zakelijk directeur

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht heeft in 2015 vijf keer overleg met de NOS-directie gevoerd. Naast deze reguliere vergaderingen is sprake geweest van veelvuldige contacten en ontmoetingen tussen leden van de Raad van Toezicht en de NOS-directie over diverse actuele onderwerpen.

Zoals dat ook in 2014 het geval was, vormde in 2015 de toekomst van de publieke omroep in Nederland en meer in het bijzonder de positie van de NOS in het publieke omroepbestel een belangrijk, en daardoor regelmatig terugkerend onderwerp in de beraadslagingen van de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht en de NOS-directie hebben met regelmaat van gedachten gewisseld over de door de staatssecretaris van OCW voorgestelde wijzigingen van de Mediawet. De Raad van Toezicht heeft zich daarbij in het bijzonder gericht op de gevolgen van de wetswijzigingen voor het brede karakter van de publieke omroep, de journalistieke onafhankelijkheid van de NOS en de centralere rol van de NPO in het bestel. De voorstellen van de staatssecretaris vormde aanleiding voor uitvoerige gedachtewisselingen over de verhouding tussen de NPO en de NOS en meer in het bijzonder over de mogelijke gevolgen voor de taken en bevoegdheden van de Raad van Toezicht van de NOS in relatie tot die van de Raad van Toezicht en Raad van Bestuur van de NPO.

In april heeft de Raad van Toezicht – daartoe geadviseerd door de Auditcommissie – het Jaarverslag 2014 goedgekeurd en in december de Begroting 2016. Aan de hand van de voorgelegde stukken en de door de NOS-directie verschaft informatie over de bedrijfsvoering oordeelde de raad, net zoals in 2014, dat de NOS een stabiele en goed geleide organisatie is.

De Raad van Toezicht heeft naar aanleiding van het incident in januari 2015 met de indringer die zich toegang tot de studio's verschaft, intensief met de directie van gedachten gewisseld over de veiligheid van de NOS-collega's en de continuïteit van de uitzendingen en de als gevolg van dit incident genomen extra maatregelen op dit vlak.

Zoals in voorgaande jaren ook het geval is geweest, heeft de Raad van Toezicht in 2015 met regelmaat gesprekken gevoerd met functionarissen van de NOS, bij de NOS zelf en op werkbezoeken. De raad heeft zich bijvoorbeeld, met het oog op zijn toezichthoudende taak wat betreft de pluriformiteit van het media-aanbod van de NOS, uitgebreid laten informeren over wijze waarop het programma-onderzoek bij de NOS is vormgegeven. Ook heeft de Raad van Toezicht in een gesprek met de per 1 augustus aangestelde ombudsman kennisgenomen van haar taakopvatting en werkwijze. Eind 2015 heeft de Raad van Toezicht van de Commissie van Deskundigen de rapportage Pluriformiteit en Diversiteit over 2015 ontvangen. De Raad van Toezicht heeft deze rapportage begin 2016 met de Commissie besproken en vastgesteld.

De Raad van Toezicht voert zijn mediawettelijke en statutaire taken uit met inachtneming van de bepalingen, opgenomen in de 'Gedragscode voor Goed Bestuur en Integriteit' van de publieke omroep. Mede met het oog hierop neemt de Raad van Toezicht actief deel aan door het Commissariaat voor de Media georganiseerde bijeenkomsten over toezichthouden en governance. Mede op grond van hetgeen tijdens deze bijeenkomsten aan de orde is geweest, heeft de Raad van Toezicht zich voorgenomen het gesprek over en de aandacht voor de inrichting van het bestuur en toezicht van de NOS-organisatie, het risicobeheer, de compliance, de transparantie, het sturen op resultaten en de organisatiecultuur in 2016 verder te intensiveren. Ook zal de Raad van Toezicht, zoals hij dat ook in het najaar van 2014 heeft gedaan, in 2016 het functioneren van de Raad en dat van de NOS-directie evalueren.

De volledige Raad van Toezicht is met ingang van 1 december 2015 herbenoemd door de Minister van OCW.

Ook de **Auditcommissie** van de Raad van Toezicht heeft in 2015 vijf maal vergaderd.

Naast het adviseren van de Raad van Toezicht bij de hiervoor genoemde onderwerpen, heeft de Auditcommissie in het bijzonder aandacht gegeven aan de aanstelling en taakopdracht van een nieuwe accountant, de liquiditeitspositie van de NOS, de intensivering van het sturen op resultaten (KPI's) en aan het risicomangement.

Wat dit laatste onderwerp betreft zijn inmiddels door de NOS aanvullende stappen gezet, die er toe moeten bijdragen dat het zicht op en de beheersing van de risico's op alle beleidsterreinen verder worden geëxpliciteerd en geprofessionaliseerd.

De Auditcommissie heeft voorts aandacht gegeven aan de zich manifesterende stapeling van toezicht op de publieke omroep (Raad van Toezicht NPO, Commissariaat, OCW).

De **Remuneratiecommissie** heeft zich in het verslagjaar beziggehouden met de gevolgen van de invoering van de nieuwe Wet Normering Topinkomens.

De Raad van Toezicht hecht eraan te vermelden dat zij van oordeel is dat de strategische positionering en operationele aansturing bij de NOS-directie in goede handen is. Tevens wil zij alle NOS-medewerkers bedanken voor het vele en harde werken dat geleid heeft tot indrukwekkende prestaties.

Commissie van Deskundigen

De commissie is verheugd te kunnen melden dat per 1 augustus 2015 Margo Smit als ombudsman is aangesteld. Daarmee heeft de commissie haar taak om klachten van kijkers, luisteraars en lezers over de berichtgeving van de NOS te onderzoeken kunnen borgen bij een deskundige en daadwerkelijk beschikbare functionaris. Zoals in het vorige jaarverslag gemeld, heeft de commissie van deskundigen in 2014 de directie te kennen gegeven van mening te zijn dat het haar aan de benodigde middelen en positie binnen de NOS-organisatie ontbrak om haar taken op dit vlak naar behoren uit te voeren. Om die reden had zij de directie voorgesteld een professionele kracht aan te trekken die als ombudsman gaat functioneren.

Op basis van een door de commissie opgesteld profiel voor de NOS-ombudsman, is Margo Smit als ombudsman aangesteld. Dit deel van het takenpakket van de commissie is daarmee overgedragen. Wel is afgesproken dat de commissie als "klankbord" beschikbaar is voor de ombudsman.

De commissie heeft zich als gevolg hiervan vanaf augustus 2015 kunnen richten op haar oorspronkelijke statutaire taak: de Raad van Toezicht van de NOS gevraagd en ongevraagd adviseren over fundamentele vraagstukken inzake het journalistieke en maatschappelijke functioneren van de NOS.

De commissie heeft zich vanaf haar aanstelling gericht op de vraag op welke wijze effectief invulling kan worden gegeven aan deze opdracht van de Raad van Toezicht. De commissie heeft vastgesteld dat het thema van diversiteit en pluriformiteit inspeelt op het vraagstuk van de brede programmering die de NOS brengt voor alle lagen van de bevolking en de publieke verantwoording die de NOS daarover aflegt.

Voor een beoordeling van diversiteit en pluriformiteit in de programmering van de NOS, is de commissie afhankelijk van gegevensverzameling van de NOS-organisatie zelf. De voor deze gegevensverzameling beschikbare capaciteit en methodologie is ontoereikend voor een systematische beoordeling. Om die reden heeft de Commissie in 2014 gepoogd wetenschappelijk onderzoek te entameren naar het pluriforme en diverse karakter van de NOS-programmering, dat zou moeten uitmonden in publicaties over dit thema. Met dit laatste zou de publieke verantwoording nader vorm krijgen.

Door diverse oorzaken (o.m. het uitblijven van financiering door OCW, na eerdere toezeggingen van de NOS en de NPO, en een verschil van inzicht met betrokken hoofdredacties) is dit onderzoek niet van de grond gekomen.

Om de Raad van Toezicht te voorzien van de in de statuten bedoelde advisering, heeft de commissie besloten op basis van bestaand onderzoeksmateriaal de door de Raad van Toezicht gewenste, zij het in reikwijdte begrensde, rapportage over diversiteit en pluriformiteit van de NOS-uitingen op te stellen, alsmede over de wijze waarop daarover aan het publiek verantwoording wordt afgelegd.

De commissie kan zich slechts in algemene zin uitlaten over de pluriformiteit en diversiteit van de NOS-programmering. Een gedetailleerder inzicht zou zeer specifiek en tijdsintensief publieksonderzoek naar de uitgezonden programma-items vergen. Op grond van de haar beschikbaar staande gegevens is de Commissie er wel van overtuigd dat de NOS met haar programma's een, in relatie tot de demografische samenstelling van de Nederlandse bevolking, divers publiek bereikt, dat door de wijze waarop het op de NOS(-programma's) reageert (direct persoonlijk of blijkend uit onderzoek), waardering heeft voor de inhoudelijke aanpak van de NOS.

Een uitzondering vormt het achterblijvende bereik onder jongeren op televisie. Dit fenomeen geldt niet uitsluitend de NOS. In het bijzonder de televisie en radio hebben steeds meer moeite jongeren aan zich te binden. De uitdaging voor de NOS in de komende jaren is deze jongeren weer meer en alsnog aan zich te binden, bijvoorbeeld in het digitale domein. De commissie heeft vastgesteld dat het bereiken van meer jongeren één van de speerpunten van het – programma – beleid van de NOS is.

Wat betreft het afleggen van verantwoording door de NOS over het journalistieke en maatschappelijke functioneren heeft de commissie aan de NOS-directie en Hoofdredacties het voorstel gedaan een zogenoemd journalistiek jaarverslag op te stellen. In dit verslag kan het publiek inzicht worden gegeven in het hoe en waarom van journalistieke keuzes.

De commissie is verheugd dat dit voorstel door de NOS is opgepakt en dat, naar zij heeft begrepen, in april 2016 de eerste editie van het journalistieke jaarverslag zal verschijnen.

Over voorstellen van de Commissie op het gebied van interne en externe reflectie zal het gesprek met NOS-directie en hoofdredactie worden voortgezet.

In het verslagjaar heeft de commissie vijf keer vergaderd en heeft zij overleg gevoerd met de directie en met de hoofdredactie Nieuws, als ook met de ombudsman.

Inmiddels hebben twee leden van de commissie per 1 maart 2016 hun lidmaatschap van de commissie beëindigd. De commissie heeft begin 2016 met de Raad van Toezicht gesproken over de samenstelling en taakopdracht van de commissie.

De Commissie van Deskundigen bestond in 2015 uit Harry Kramer (voorzitter), Suzette Wyers, Yvonne Zonderop, Ouke Arts en Huub Wijfjes.

Hilversum, 15 april 2016

De Raad van Toezicht

Johan van der Werf, voorzitter

Boudewijn Dessing, vicevoorzitter

Anita Arts

Els van Batum

Khalid Boutachekourt

Jan de Vries

DEEL III JAARREKENING BALANS

Na bestemming exploitatiesaldo (bedragen x 1.000 euro)

Activa	31 december 2015	31 december 2014
Vaste Activa		
Materiële vaste activa		
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	39.916	41.988
Machines en installaties	4.002	1.121
Andere vaste bedrijfsmiddelen	8.156	9.094
Materiële vaste activa in uitvoering	1.678	3.718
Niet aan Bedrijfsuitoefening dienstbaar	9.739	10.031
	63.491	65.952
Vlottende activa		
Voorraden		
Onderhanden werk	23.804	13.929
	23.804	13.929
Vorderingen		
Handelsdebiteuren	2.499	2.672
Overige vorderingen	270	6.423
	2.769	9.095
Liquide middelen	278	305
	278	305
	90.342	89.281

Eigen vermogen

Algemene Reserve	10.962	10.962
Reserve voor Media-aanbod	2.841	6.806
	13.803	17.768

Voorzieningen

Voorzieningen voor pensioenen	1.986	1.968
Overige voorzieningen	3.718	3.408
	5.704	5.376

Langlopende schulden

Schulden aan kredietinstellingen	15.472	16.747
	15.472	16.747

Kortlopende schulden

Schulden aan leveranciers	16.609	20.625
Belastingen en premies sociale verzekeringen	6.171	2.462
Schulden aan kredietinstellingen	9.013	11.935
Overige schulden	23.570	14.368
	55.363	49.390
	90.342	89.281

DEEL III
JAARREKENING **EXPLOITATIEREKENING**

(bedragen x 1.000 euro)

	2015	2014
Baten		
Media-aanbod	169.887	193.062
Programmagebonden eigen bijdragen	4.775	8.005
Opbrengst overige nevenactiviteiten	1.700	2.264
Som der bedrijfsopbrengsten	176.362	203.331
Lasten		
Lonen en salarissen	40.485	38.557
Sociale lasten	10.706	10.912
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	6.128	6.416
Directe productiekosten	106.884	137.980
Overige bedrijfslasten	9.048	8.794
Som der bedrijfslasten	173.251	202.659
Rentebaten en inkomsten uit beleggingen	25	86
Rentelasten en soortgelijke kosten	-295	-1.271
Toerekening resultaat niet-progr.geb. EB	-	-
Saldo uit gewone bedrijfsuitoefening	2.841	-513
Over te dragen reserve media aanbod	6.806	-
Exploitatiesaldo	-3.965	-513

DEEL III
JAARREKENING EXPLOITATIEREKENING PER PLATFORM

(bedragen x 1.000 euro)

	Radio	Televisie	Overig media- aanbod	Neven- activi- teiten	Organisatie kosten	Totaal 2015	2014
Baten							
Media-aanbod	19.712	120.285	4.447	0	25.443	169.887	193.062
Programmagebonden eigen bijdragen	545	4.123	29	0	78	4.775	8.005
Opbrengst overige nevenactiviteiten	0	0	0	1.700	0	1.700	2.264
Som der bedrijfsopbrengsten	20.257	124.408	4.476	1.700	25.521	176.362	203.331
Lasten							
Lonen en salarissen	11.238	18.821	2.898	110	7.418	40.485	38.557
Sociale lasten	2.896	4.638	842	34	2.296	10.706	10.912
Afschrijvingen op vaste activa	99	1.334	20	175	4.500	6.128	6.416
Directe productiekosten	6.468	97.600	2.770	46	0	106.884	137.980
Overige bedrijfslasten	241	399	121	0	8.287	9.048	8.794
Toerekening organisatiekosten	0	0	0	649	-649	0	0
Som der bedrijfslasten	20.942	122.792	6.651	1.014	21.852	173.251	202.659
Bedrijfsresultaat	-685	1.616	-2.175	686	3.669	3.111	672
Rentebaten en inkomsten uit beleggingen	0	0	0	0	25	25	86
Rentelasten en soortgelijke kosten	-14	-156	-3	-16	-106	-295	-1.271
Toerekening resultaat niet-progr.geb. EB	0	670	0	-670	0	0	0
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	-699	2.130	-2.178	0	3.588	2.841	-513
Over te dragen reserve media aanbod	0	-6.806	0	0	0	-6.806	0
Exploitatieresultaat na overdracht	-699	-4.676	-2.178	0	3.588	-3.965	-513
FTE gemiddeld permanent	157	263	41	2	104	567	563
FTE gemiddeld non-permanent	18	30	5	0	12	65	49
Totaal FTE gemiddeld	175	293	46	2	116	632	612
FTE Ultimo	180	301	45	2	118	646	617

KASSTROOMOVERZICHT

(bedragen x 1.000 euro)

	2015	2014
I Kasstroom uit operationele activiteiten		
Exploitatieresultaat	-3.965	-513
Aanpassen voor:		
- Afschrijvingen vaste activa	6.128	6.416
- Mutatie voorzieningen	328	354
Bruto kasstroom uit operationele activiteiten	2.491	6.257
Mutatie voorraden	-9.877	27.241
Mutatie vorderingen	6.326	-3.078
Mutatie kortlopende schulden	5.973	-29.149
Netto kasstroom uit operationele activiteiten	4.913	1.271
II Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	-4.426	-5.996
Desinvesteringen in materiële vaste activa	761	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-3.665	-5.996
III Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Aflossing langlopende schulden	-1.275	-1.395
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-1.275	-1.395
Mutatie liquide middelen	-27	-6.120
Liquide middelen einde boekjaar	278	305
Liquide middelen begin boekjaar	305	6.425
Mutatie liquide middelen	-27	-6.120

Algemeen

De stichting is op 1 januari 2009 opgericht met de naam stichting Nederlandse Omroep Stichting en statutair gevestigd te Hilversum aan Journaalplein 1. In het verlengde van de wijziging van de Mediawet draagt de stichting per 29 april 2010 de naam Nederlandse Omroep Stichting, bij afkorting aangeduid als NOS.

Activiteiten

De NOS verzorgt media-aanbod voor de landelijke publieke mediadienst op het gebied van nieuws, sport en evenementen dat zich bij uitstek leent voor gezamenlijke verzorging. Daarnaast verzorgt de NOS teletekst voor de landelijke publieke mediadienst.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2015, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2015.

Toegepaste standaarden

Op de jaarrekening zijn de bepalingen en inrichtingseisen van toepassing zoals deze zijn vastgelegd in BW2 Titel 9, de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en de jurisprudentie. Nadere uitwerking hiervan wordt gegeven in het Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen en Ster 2015 uitgegeven door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Op grond van artikel 2.172, eerste lid MW 2008, is Titel 9 van het Tweede Boek van het Burgerlijk Wetboek (hierna te noemen BW 2 Titel 9) van toepassing op de landelijke publieke media-instellingen met dien verstande dat zij de winst- en verliesrekening vervangen door een exploitatierekening. Op de exploitatierekening zijn de bepalingen omtrent de winst- en verliesrekening zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing. Bij toepassing van de omvangscriteria volgens de artikelen 396 en 397 Boek 2 BW dient het begrip netto-omzet te worden geïnterpreteerd als de totale baten (inclusief subsidies en bijdragen van derden) van de publieke media-instelling.

Wanneer sprake is van afwijkingen tussen BW 2 Titel 9, het Handboek, de richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving en jurisprudentie, dan weegt in juridisch opzicht BW 2 Titel 9 het zwaarst, vervolgens het Handboek –als zijnde een ministeriële regeling- en daarna jurisprudentie en de richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Alle bedragen in de jaarrekening luiden in duizenden euro's, tenzij anders vermeld.

Schattingswijziging

Met de invoering van het Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen en Ster 2015 is de mogelijkheid om hard- en software af te schrijven in 4 jaar komen te vervallen. Deze dienen nu te worden afgeschreven in 3 jaar. Deze wijziging is prospectief verwerkt in de jaarrekening. Hierdoor is een extra last in de afschrijvingen ontstaan van € 299.000.

Rechtmatigheid

Alle financiële transacties voortvloeiend uit de bedrijfsactiviteiten en de daarbij behorende financiële beheersmiddelen, worden getoetst op basis van richtlijnen zoals opgenomen in de Mediawet, het Handboek Financiële Verantwoording landelijke publieke media-instellingen en Ster 2015 en andere relevante wet- en regelgeving.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN VAN BALANS EN DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Activa en passiva worden tegen nominale waarde opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Baten en lasten, waaronder de baten media-aanbod verstrekt door NPO, worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Hierbij wordt het handboek gevolgd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat tevens de functionele valuta is van de onderneming. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

In deze jaarrekening zijn met name schattingen toegepast bij de waardering van materiële vaste activa en de bepaling van voorzieningen (pensioenen, afvloeiing, jubilea, groot onderhoud, loopbaanadvies en oninbare vorderingen), alsmede de nog te ontvangen facturen.

Omrekening van vreemde valuta

Vreemde valuta-vorderingen, schulden en verplichtingen worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode worden in de jaarrekening verwerkt tegen de koers die geldt op de datum van de transactie. De uit de omrekening per balansdatum voortvloeiende koersverschillen worden opgenomen in de exploitatierekening. Gezien de relatief beperkte omvang van de bedragen in vreemde valuta wordt geen actief beleid uitgevoerd ten aanzien van het gelopen koersrisico.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op basis van de historische kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. Tot en met 2012 had NOS het gebouw in de jaarrekening verantwoord tegen historische kosten minus annuïtaire afschrijvingen. Vanaf die datum is er (conform het Handboek) overgegaan naar een waardering op basis van de historische kostprijs, verminderd met de lineaire afschrijvingen.

De kostprijs van de materiële vaste activa bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik. De kostprijs van de activa die door de onderneming in eigen beheer zijn vervaardigd, bestaat uit de aanschafkosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die recht-streeks kunnen worden toegerekend aan de vervaardiging.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Op bedrijfsterreinen en op materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik, en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij desinvestering.

De volgende afschrijvingspercentages worden gehanteerd:

Bedrijfsgebouwen:	2,5%
Verbouwingen die een fundamentele wijziging in het gebruik van het pand tot gevolg hebben:	2,5%
Verbouwingen die geen fundamentele wijziging in het gebruik van het pand tot gevolg hebben:	10%
Technische installaties:	6,67%
Inventaris en inrichting:	20%
Facilitaire apparatuur:	20%
Hardware en software:	33,33%

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd indien zij de gebruiksduur van het object verlengen. Ter zake van verwachte kosten van periodiek groot onderhoud aan gebouwen, installaties e.d. wordt een voorziening gevormd. Zie hiervoor de grondslag onder het hoofd voorzieningen.

Voorraden

De verwerving van de rechten wordt verantwoord als niet uit de balans blijkende verplichtingen. Waardering van rechten en plichten onder de voorraden vindt plaats tegen de nominale waarde van uitsluitend de directe programmakosten op het moment dat daadwerkelijk facturering heeft plaats-gevonden aan de NOS. Indien besloten is dat een bepaald programma of een programma in bewerking niet meer voor uitzending in aanmerking komt, wordt dit volledig afgewaardeerd. Dit geldt evenzeer voor het deel van de voorraad dat wel zal worden uitgezonden, maar waar in het jaar van uitzenden niet voldoende mediabudget tegenover staat.

De overige voorraden worden gewaardeerd tegen de laatst bekende inkoopwaarde dan wel de lagere opbrengstwaarde. Hierin is begrepen de eventueel niet te verrekenen omzetbelasting.

Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen zijn beschreven onder het hoofd Financiële instrumenten.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

In vreemde valuta luidende liquide middelen worden per balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers.

Financiële instrumenten

De financiële risico's die NOS onderkent, vloeien voort uit gewone bedrijfsuitoefening, zoals valuta-risico's. NOS houdt geen afgeleide financiële instrumenten aan voor speculatieve doeleinden.

Primaire financiële instrumenten omvatten bij de NOS handels- en overige vorderingen, afgeleide financiële instrumenten, liquide middelen, langlopende schulden en kortlopende schulden. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Handels- en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, verminderd met een noodzakelijk geachte voorziening voor risico van oninbaarheid.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Afgeleide financiële instrumenten (zoals renteswaps) worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, inclusief direct toerekenbare transactiekosten. Na de eerste opname worden deze gewaardeerd tegen de kostprijs of lagere marktwaarde.

Eigen vermogen

Binnen het eigen vermogen worden verschillende categorieën onderscheiden, conform het handboek. De reserve voor media-aanbod kan incidenteel een negatief saldo vertonen. In het volgende boekjaar wordt de negatieve reserve voor media aanbod verrekend met het exploitatieresultaat. Indien dit exploitatieresultaat niet toereikend is voor volledige verrekening wordt het resterende negatieve saldo van de reserve voor media-aanbod afgeboekt van de Algemene reserve.

Voorziening voor pensioenen

NOS is aangesloten bij het bedrijfstakpensioenfonds PNO Media (PNO). NOS heeft in geval van een tekort geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Als gevolg van de wijziging van de pensioenregeling per 1 januari 2006 is een compensatieregeling ingevoerd, Artikel 44 uit het PNO pensioenreglement 1 dat van 1 januari 1997 tot 1 januari 2006 geldig was. In het cao-overleg 2005/2006 is afgesproken dat het gemis aan pensioenaanspraken op basis van Artikel 44 gedeeltelijk gecompenseerd wordt indien de medewerker vóór 65-jarige leeftijd met pensioen gaat. Ten aanzien van deze regeling is door NOS een verplichting (voorziening) opgenomen op de balans. De voorziening is berekend door het pensioenfonds PNO Media, rekening houdend met blijfkans, sterftetabellen en voor zover toe te rekenen aan verstreken dienstjaren. De voorziening is contant gemaakt. De toename uit hoofde van interest is als dotatie verwerkt.

Voorziening voor afvloeiing

Deze voorziening is nominaal bepaald.

Jubileum voorziening

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen.

De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen.

De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd. De toename uit hoofde van interest is als dotatie verwerkt.

Voorziening groot onderhoud

Voor verwachte kosten inzake periodiek onderhoud van panden, installaties e.d. wordt een voorziening gevormd. De toevoegingen aan de voorziening worden bepaald op basis van het geschatte bedrag van groot onderhoud en de periode die telkens verloopt tussen de werkzaamheden van groot onderhoud, een en ander zoals blijkend uit een meerjaren-onderhoudsplan. De uitgaven van groot onderhoud worden verwerkt ten laste van de voorziening voor zover deze is gevormd door de beoogde kosten. Deze voorziening is nominaal bepaald.

Voorziening Loopbaanadvies

Deze voorziening is gevormd op grond van de cao voor het Omroep personeel en is nominaal bepaald.

Kort- en langlopende schulden

De waardering van kortlopende schulden is toegelicht onder het hoofd Financiële instrumenten.

De kosten en opbrengsten worden toegerekend aan de periode waar deze betrekking op hebben. Uitzondering hierop vormen afrekeningen van organisaties waarvan geen onderbouwde schatting te maken is. Deze worden op basis van het kasstelsel verantwoord.

Baten

Media-aanbod

Dit betreft de toegekende budgetten vanuit NPO. Deze worden verantwoord in het jaar waarin de uitzending van het programma waar de toekenning betrekking op heeft wordt uitgezonden.

Programmagebonden eigen bijdragen

Inzoverre deze opbrengsten kunnen worden toegerekend aan een programma worden ze verantwoord in het jaar waarin de uitzending van het programma plaatsvindt. Hieronder worden ook de inkomsten van rechtenorganisaties als SEKAM en VIDEMA verantwoord. Deze worden op kasbasis verantwoord.

Opbrengst overige nevenactiviteiten

Deze opbrengsten worden toegerekend aan de periode waar ze betrekking op hebben.

Lasten

Lonen en salarissen en sociale lasten

Deze worden toegerekend aan de periode waarin de arbeidsprestatie is verricht.

WNT

Per 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van toepassing. Bij de verantwoording van de bezoldiging in de jaarrekening is uitgegaan van de bepalingen zoals opgenomen in het Besluit van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 20 juni 2014-0000315901, houdende wijziging van de Beleidsregels toepassing WNT (2013), vaststelling van de Beleidsregels toepassing WNT 2014 en wijziging van het Besluit BZK-toezicht en handhaving WNT (vaststelling normenkader WNT 2014).

Directe productiekosten

Deze worden verantwoord in de periode dat de uitzending heeft plaatsgevonden (zie ook grondslagen voorraad).

Overige bedrijfslasten

Deze worden verantwoord in de periode waarop de kosten betrekking hebben.

Leasing

De onderneming kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm.

Als de onderneming optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

DEEL III JAARREKENING

Rentebaten en soortgelijke opbrengsten en rentelasten en soortgelijke kosten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren.

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode. Kasstromen in buitenlandse valuta's zijn herleid naar euro's met gebruikmaking van de gewogen gemiddelde omrekeningskoersen voor de betreffende periodes.

Kasstromen uit financiële afgeleide instrumenten die worden verantwoord als reëlewaarde hedges of kasstroomhedges worden in dezelfde categorie ingedeeld als de kasstromen uit de afgedekte balansposten. Kasstromen uit financiële derivaten waarbij hedge accounting niet langer wordt toegepast, worden consistent met de aard van het instrument ingedeeld, vanaf de datum waarop de hedge accounting is beëindigd.

DEEL III
JAARREKENING **TOELICHTING OP DE BALANS**

(bedragen x 1.000 euro)

Materiële vaste activa

	Bedrijfs- gebouwen en -terreinen	Technische installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen	Materiële vaste activa in uitvoering	Niet aan Bedrijfs- uitoefening dienstbaar	Totaal
Stand per 1 januari						
Nieuwwaarde	48.369	1.574	31.320	3.718	13.318	98.299
Cumulatieve afschrijving	-6.381	-453	-22.226		-3.287	-32.347
Boekwaarde	41.988	1.121	9.094	3.718	10.031	65.952
Mutaties in boekwaarde:						
Investerings				4.426		4.426
Desinvesteringen	-761					-761
Afschrijvingen	-1.311	-256	-4.268		-293	-6.128
Overboekingen		3.137	3.329	-6.466		-
Overige mutaties						-
	-2.072	2.881	-939	-2.040	-293	-2.463
Stand per 31 december						
Nieuwwaarde	47.608	4.711	34.649	1.678	13.319	101.965
Cumulatieve afschrijving	-7.692	-709	-26.493	-	-3.580	-38.474
Boekwaarde	39.916	4.002	8.156	1.678	9.739	63.491

Tot *Bedrijfsgebouwen & terreinen* behoren het NOS-gebouw met de bijbehorende grond die in 2002 is aangeschaft. Het NOS gebouw dient als onderpand voor het afgesloten hypothecair krediet (zie schulden op lange termijn). De desinvestering betreft het buiten gebruik stellen van eindregie radiostudio's, waarvoor een schadevergoeding is ontvangen. De reële waarde van het NOS gebouw bedroeg op 31 december 2015 op basis van de gecorrigeerde vervangingswaarde tussen de € 43 mln en € 47,5 mln.

De *Technische installaties* betreffen onder andere de noodstroomvoorzieningen, brandbeveiliging en UPS. De ingebruikname betreft voornamelijk de noodstroomvoorziening.

Andere vaste bedrijfsmiddelen bestaan voornamelijk uit de digitale werkomgeving (zoals studio en regie), inventaris, inrichting en diverse kleinere automatiseringsprojecten. De ingebruikname MVA betreft voornamelijk upgrade studio 8, storage Cybernos en playout Themakanalen.

Materiële vaste activa in uitvoering betreft met name aanpassingen van de studio's en iNOS die nog in gebruik moeten worden genomen.

Onder *Niet aan bedrijfsuitoefening dienstbaar* is het gebouw Heideheuvel en het gedeelte van het NOS-gebouw verantwoord, dat beschikbaar is voor verhuur of wordt verhuurd aan derden.

Vorraden

Het *Onderhanden werk* betreft aan de NOS gefactureerde productiekosten en rechten voor programma's die na het jaar 2015 worden uitgezonden. Eventuele ontvangen bijdragen van derden zijn hierop in mindering gebracht. De toename wordt voornamelijk veroorzaakt door het WK 2018 en OS 2016.

Vorderingen

In de post *Handelsdebiteuren* ad € 2.499 (2014 € 2.672) is een voorziening voor oninbaarheid ad € 44 in mindering gebracht (voorziening per 31-12-2014 bedroeg € 81).

DEEL III JAARREKENING

Het verloop van de voorziening voor dubieuze debiteuren is als volgt:

	2015
Stand ultimo boekjaar	81
Onttrekking	-271
Dotatie	234
	44

De *Overige vorderingen* zijn als volgt opgebouwd:

	2015	2014
BTW	-	4.239
Nog te factureren	-	1.858
Overig	270	326
	270	6.423

De afname van *Overige vorderingen* wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er ultimo 2015 door de gewijzigde BTW systematiek sprake is van een BTW-schuld.

Alle vorderingen hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

Liquide middelen

De *Liquide middelen* zijn als volgt samengesteld:

	2015	2014
Rekening-courant	253	284
Contanten	25	21
	278	305

De rekening-courant tegoeden bij financiële instellingen zijn, op een bankgarantie van € 60 na, direct opeisbaar.

Eigen Vermogen

Het *Eigen Vermogen* is als volgt samengesteld:

	Algemene Reserve	Reserve voor Media-aanbod	Totaal
Stand ultimo 2014	10.962	6.806	17.768
Resultaat 2015	-	2.841	2.841
	10.962	9.647	20.609
Over te dragen Reserve	-	-6.806	-6.806
	10.962	2.841	13.803

Reserve voor Media-aanbod

Per 31 december van ieder jaar wordt de Reserve voor Media-aanbod getoetst aan het maximale normniveau dat is vastgesteld door de Raad van Bestuur van de NPO. De norm bedraagt 5% van het kostenniveau over het gerapporteerde boekjaar. Bij overschrijding van de norm dient het meerdere te worden overgedragen aan de NPO. Voor 2015 bedraagt de norm voor de NOS € 8,6 mln.

De Reserve voor Media-aanbod bedraagt € 2,8 mln. Daarom dient er over 2015 niet te worden afgedragen. Met de NPO is afgesproken de stand van de Reserve voor Media-aanbod per ultimo 2014 ad. € 6,8 mln in 2015 over te dragen.

Voorzieningen

	2014	Onttrekking	Dotatie	2015	Waarvan > 1 jaar	> 5 jaar
Pensioenen	1.968	87	105	1.986	1.485	-
Afvloeiing	128	184	261	205	-	-
Jubilea	1.123	-	32	1.155	1.122	935
Loopbaanadvies	464	92	138	510	-	-
Groot onderhoud	1.693	983	1.138	1.848	1.219	-
	5.376	1.335	1.663	5.704	3.826	935

De *Voorziening voor pensioenen* ad € 1.986 (2014: € 1.968) is gevormd voor verplichtingen uit hoofde van artikel 44 van het pensioenreglement. De gemiddelde dekkingsgraad van het bedrijfstakpensioenfonds PNO Media (PNO) bedraagt per 31 december 2015 97,3% (2014: 104,8%).

De *Overige voorzieningen* ad € 3.718 (2014: € 3.408) bestaan uit voorzieningen voor Afvloeiing, Jubilea, Groot Onderhoud en Loopbaanadvies.

De voorziening voor Jubilea betreft de toekomstige verplichtingen bij 12,5- en 25-jarig dienstverband. De voorziening Loopbaanadvies is gevormd op grond van artikel 35 van de cao voor het Omroep personeel. Hierin staat: medewerkers, die op arbeidsovereenkomst werkzaam zijn, hebben het recht om eens in de 5 jaar een loopbaantraject te volgen op kosten van de werkgever. De werkgever zal daartoe structureel een bedrag van € 200,- per werknemer per jaar reserveren.

De voorziening voor Groot Onderhoud betreft toekomstige onderhoudswerkzaamheden aan de in eigendom zijnde materiële vaste activa.

Langlopende schulden

De post *Langlopende schulden* ad € 15.472 (2014: € 16.747) bestaat geheel uit schulden aan kredietinstellingen. Dit betreft het hypothecaire krediet ter financiering van de aankoop van het NOS-gebouw.

Het betreft een lineair hypothecair krediet met een oorspronkelijke looptijd van 20 jaar (laatste termijn op 15 januari 2023), afgegeven op het NOS-gebouw aan het Journaalplein 1 te Hilversum, en is volledig opgenomen. Het hypothecair krediet heeft een variabele rente die vermeerderd wordt met een individuele opslag. Om het renterisico af te dekken heeft de NOS in 2014 een renteswap afgesloten, waarmee het rentepercentage is vastgesteld op 0,86%. Hierdoor is in feite sprake van een vastrentende hypotheek. De actuele waarde van de renteswap bedraagt per 31 december 2015 € 0,1 mln negatief. De NOS heeft ten opzichte van de kredietverlener geen verplichting tot bijstorting van liquiditeiten (margin call-verplichting).

De aflossingsverplichting 2016 ad € 1.395 is onder kortlopende schulden opgenomen. De schuld langer dan 5 jaar bedraagt € 8,4 mln. Op de onroerende zaken is een pandrecht gevestigd.

Kortlopende schulden

De *Kortlopende schulden* zijn als volgt opgebouwd:

	2015	2014
Schulden aan leveranciers	16.609	20.625
Belastingen en premies sociale verzekeringen	6.171	2.462
Schulden aan kredietinstellingen	9.013	11.935
Overige schulden	23.570	14.368
	55.363	49.390

De *Schulden aan leveranciers* bestaan uit schulden en aangegane verplichtingen inzake de rechten en productiekosten ten behoeve van de programmering.

Belastingen en premies sociale verzekeringen betreft het saldo van belastingen en premies sociale verzekeringen. Deze zijn hoger omdat er nu door de wijziging van de BTW-systematiek ook sprake is van een BTW-schuld.

De *Schulden aan kredietinstellingen* betreffen het rekening-courantsaldo ad € 7,6 mln en het kortlopende deel van de aflossingsverplichting 2015 van het hypothecaire krediet ad € 1.4 mln. Er was over 2015 sprake van een wisselende kredietfaciliteit met een maximum van € 25 mln.

De *Overige schulden* zijn als volgt opgebouwd:

	2015	2014
NPO	17.825	8.142
Vakantie uren	4.152	4.272
Investeringsubsidie	1.112	1.337
Overige	481	617
	23.570	14.368

De toename wordt voornamelijk veroorzaakt door de toename van schuld aan de NPO door het overdragen van de Reserve voor Media-aanbod ultimo 2014. Van de schulden op korte termijn heeft € 6,8 mln een looptijd van meer dan een jaar.

Meerjarige financiële verplichtingen

In onderstaand overzicht wordt naar categorie de opbouw weergegeven van de langlopende rechten-, facilitaire-, huur- en leasecontracten die niet in de balans zijn opgenomen.

	< 1jaar	1 - 4 jaar	> 4 jaar	2015	2014
Rechten	79.484	62.879	28.690	171.053	220.145
Faciliteiten	17.478	10.838	16	28.332	10.848
Lease	569	832	-	1.401	2.563
Huur	299	863	617	1.779	2.384
	97.830	75.412	29.323	202.565	235.940

De verplichtingen uit hoofde van Rechtencontracten hebben met name betrekking op de Super-evenementen en het Eredivisie-voetbal. De NPO heeft een garantie afgegeven voor de financiering van grotere rechtencontracten.

De Facilitaire verplichtingen betreffen met name MCR diensten, AV personeel en Energie.

De leasecontracten hebben betrekking op leaseauto's.

De huurcontracten betreffen de huur van locaties in Den Haag, de USA.

De afname van de *Meerjarige financiële verplichtingen* wordt met name voornamelijk veroorzaakt door het vervallen van de verplichtingen van 2015.

(bedragen x 1.000 euro)

BATEN

Media-aanbod

De toegekende budgetten voor het Media-aanbod kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	2015	2014
TV	120.285	144.805
Radio	19.712	19.971
Overig Media-aanbod	4.447	4.469
Organisatiekosten	25.443	23.817
	169.887	193.062

Het totale budget van 2015 is € 23.175 lager dan dat van 2014. Dit wordt met name veroorzaakt door de in 2014 gehouden Superevenementen. Dit wordt gedeeltelijk gecompenseerd doordat het budget met € 14,7 mln is verhoogd door de wijziging van de BTW-systematiek.

Programmagebonden eigen bijdragen

De programmagebonden eigen bijdragen bestaan uit bijdragen Mediafonds, COBO, Sponsorbijdragen, overige programmaopbrengsten en opbrengsten gebruiksrechten.

Deze zijn als volgt te specificeren:

	2015	2014
Bijdragen Mediafonds	-3	100
Bijdragen Cobo	98	65
Sponsorbijdragen	890	1.865
Overige programmaopbrengsten	3.790	5.975
	4.775	8.005

De *programmagebonden eigen bijdragen* zijn gedaald met € 3.230, voornamelijk doordat in 2015 geen Superevenementen hebben plaatsgevonden en de NOS bij minder evenementen Hostbroadcaster is geweest.

Voor de onderstaande programma's (zie volgende pagina) is een sponsorbijdrage ontvangen:

DEEL III
JAARREKENING

Titel Media-aanbod	Aantal afleveringen	Naam organisatie	Totale bijdrage	Specificatie bijdrage derden		
				Commerciële sponsoring	CoBo	Media fonds Overige derden
Er reed een trein naar Sobibor	1	Cobo-Fonds	15		15	
Noorderslag 2015	1	Cobo-Fonds	30		30	
Nationale 5 mei viering (amstelconcert)	1	Cobo-Fonds	42		42	
70 jaar bevrijding: Vuur van de vrijheid	1	Cobo-Fonds	10		10	
Marienborn 2014	1	Stichting Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Mediaproducties te Amsterdam	-3			-3
Noorderslag 2015	1	Buma cultuur	10	10		
NOS Studio Sport Schaatsen	29	Stichting de Nationale Sporttotalisator (De Lotto)	125	125		
NOS Nederland -Turkije	1	Telecombinatie	15	15		
NOS Studio Sport:TT Assen	1	LDP International BV	5	5		
NOS Studio Sport Wielrennen	66	Stichting de Nationale Sporttotalisator (De Lotto)	130	130		
NOS Nederland-IJsland	1	Takeaway.com B.V.	15	15		
NOS Kwalificatiewedstrijden	3	Telecombinatie	40	40		
NOS Studio Sport & NOS Sportjournaal	350	Unive	525	525		
NOS Roland Garros	15	FEDEX	25	25		
Aansluiting exploitatierekening			984	890	98	-3
Billboarding paralympische spelen		PON	13	13		
Billboarding paralympische spelen		BP	13	13		
Billboarding paralympische spelen		Fonds Gehandicaptensport	13	13		
Billboarding paralympische spelen		Ernst & Young	13	13		
NOS volleybal		ilionx Group BV	2	2		
NOS Studio Sport Schaatsen-de Wereldbekerwedstrijden		Stichting de Nationale Sporttotalisator (De Lotto)	5	5		
Aansluiting "vermindering van voorraad" in balans			57	57		
Totaal ontvangen bijdragen derden door buitenproducent						
Aansluiting met Programmagebonden eigen bijdragen:						
Bijdragen CoBO			98	zie hierboven		
Sponsorbijdragen			890	zie hierboven		
Mediafonds			-3	zie hierboven		
Overige programmaopbrengsten			3.790			
Programmagebonden eigen bijdragen:			4.775			

DEEL III
JAARREKENING

In de *Overige programmaopbrengsten* zijn de opbrengsten van de volgende barterovereenkomsten verantwoord:

Participant	Aanvang	Einde	Prestatie aan NOS	Prestatie door NOS	Factuurbedrag
Schiphol	1 jan	31 dec	Aanleveren vluchtgegevens	Vermelden vluchtgegevens op Teletekst	50
NOC*NSF	1 jan	31 dec	Afficheren als Mediapartner	Beschikbaarstellen reclamezendtijd	300

Opbrengst overige nevenactiviteiten

De *Opbrengst overige nevenactiviteiten* bestaat voornamelijk uit de verkoop van uitzendrechten en formats (cluster 4) en verhuur van panden aan derden (cluster 7). Daarnaast is sprake van verkopen van vastleggingen (cluster 1), het op de markt brengen van producten en diensten (cluster 3), de webwinkel (cluster 5) en ontwikkelen en produceren AV-materiaal (cluster 9). In 2015 is de *Opbrengst overige nevenactiviteiten* gedaald met € 564 door minder opbrengst van verhuurde panden aan derden en minder verkoop van uitzendrechten.

De verantwoording per cluster is als volgt:

	Cluster 1	Cluster 3	Cluster 4	Cluster 5	Cluster 7	Cluster 9	Totaal
Baten							
Opbrengst overige nevenactiviteiten	8	4	795		807	86	1.700
Som der bedrijfsopbrengsten	8	4	795		807	86	1.700
Lasten							
Lonen en salarissen		4	70			36	110
Sociale lasten			23			11	34
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa					175		175
Directe productiekosten	1			6	-	39	46
Overige bedrijfslasten							
Toerekening organisatiekosten					649		649
Som der bedrijfslasten	1	4	93	6	824	86	1.014
Bedrijfsresultaat	7		702	-6	-17		686
Rentelasten en soortgelijke kosten					-16		-16
Som der financiële baten en lasten					-16		-16
Exploitatieresultaat voor toerekening eigen bijdragen	7	0	702	-6	-33		670
Toerekening resultaat niet-programma gebonden EB	-7	0	-702	6	33		-670
Saldo uit gewone bedrijfsvoering							

DEEL III JAARREKENING

Binnen cluster 4 (verkoop van uitzendrechten en formats) worden de belangrijkste opbrengsten verworven met de verkoop van fragmenten. Cluster 7 wordt geheel gevormd door verhuuropbrengsten. De specificatie daarvan is als volgt:

	Verkoop fragmenten		Verhuur	
	2015	2014	2015	2014
Baten				
Opbrengst overige nevenactiviteiten	795	893	807	1.114
Som der bedrijfsopbrengsten	795	893	807	1.114
Lasten				
Lonen en salarissen	70	67	-	-
Sociale lasten	23	21	-	-
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	-	-	175	290
Directe productiekosten	-	-	-	-
Overige bedrijfslasten	-	-	-	-
Toerekening organisatiekosten	-	-	649	433
Som der bedrijfslasten	93	88	824	723
BEDRIJFSRESULTAAT	702	805	-17	391
Rentelasten en soortgelijke kosten	-	-	-16	-334
Som der financiële baten en lasten	-	-	-16	-334
Exploitatieresultaat voor toerekening eigen bijdragen	702	805	-33	57
Toerekening resultaat niet-programma gebonden EB	-702	-805	33	-57
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	-	-	-	-

Bij de verhuur is eenmalig verlies geleden door aanpassing van een huurcontract.

LASTEN

Lonen en salarissen

In onderstaande tabel wordt een overzicht getoond van de *Lonen en salarissen*.

	2015	2014
Lonen en salarissen	40.485	38.557
	40.485	38.557

Het aantal personeelsleden in FTE bedraagt ultimo 2015: 646 FTE (ultimo 2014: 617 FTE). Hiervan waren 10 FTE structureel werkzaam in het buitenland. De stijging komt door de cao en de toename van het aantal FTE's.

Het gemiddelde aantal personeelsleden in FTE is als volgt te verdelen:

FTE gemiddeld

	2015	2014
Permanent	567	563
non-permanent	65	49
	632	612

DEEL III
JAARREKENING

WNT

Voor de NOS is in 2015 sprake van een normering van de beloning volgens de Wet normering uit publieke middelen gefinancierde beloning topfunctionarissen (WNT). De NOS maakt gebruik van het wettelijk overgangsrecht dat van toepassing is bij de WNT2. Voor de Directie van de NOS bedraagt de berekening van de bezoldiging volgens de WNT:

	Functie	Beloning	Beloning betaalbaar op termijn	Totaal bezoldiging	Dienst- verband
Dhr J.A.C.M. de Jong	Algemeen directeur				
2015		198,8	14,1	212,9	Volledig
2014		183,1	29,8	212,9	Volledig
Dhr G.P. Hofman	Zakelijk directeur				
2015		173,8	14,1	187,9	Volledig
2014		161,9	26,0	187,9	Volledig

Op de beide directeuren was ultimo 2015 in totaliteit € 2,4 te vorderen, welke is verrekend in maart 2016.

In 2015 heeft zich een verschuiving voorgedaan tussen de bruto beloning en de op termijn betaalbare beloning, als gevolg van de wettelijke maximering van de pensioengrondslag. Dit heeft geen effect op de totale bezoldiging.

Daarnaast is er sprake van de volgende functionarissen waarvan het honorarium hoger is dan het WNT2 normbedrag en daarom op functie dienen te worden vermeld:

	Functie	Beloning	Beloning betaalbaar op termijn	Totaal bezoldiging	Dienst- verband
Presentator					
2015	1 jan - 15 sept	141,2	9,9	151,1	Volledig
2014	1 jan - 31 dec	184,8	30,0	214,8	Volledig
Presentator					
2015	1 jan - 31 dec	210,9	14,1	225,0	Volledig
2014	1 jan - 31 dec	196,5	30,5	227,0	Volledig
Hoofdredacteur					
2015	1 jan - 31 dec	173,6	14,1	187,7	Volledig
2014	1 jan - 31 dec	162,2	24,3	186,5	Volledig
Hoofdredacteur					
2015	1 jan - 31 dec	167,0	14,1	181,1	Volledig
2014	1 jan - 31 dec	151,0	22,8	173,8	Volledig

Deze functionarissen worden al meerdere jaren op dit niveau gehonoreerd. De NOS beschouwt deze beloning, die wettelijk is toegestaan, als marktconform.

WNT Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht van de NOS bestaat uit de volgende personen:

Dhr. J.G. van der Werf, voorzitter
Dhr. B.F. Dessing, vicevoorzitter
Mevr. J.C.H.G. Arts
Mevr. C.E. van Batum
Dhr. K. Boutachekourt
Dhr. J.M. de Vries

Het vastgestelde vacatiegeld op jaarbasis bedraagt voor de voorzitter van de Raad van Toezicht € 15,0 excl. BTW. Voor de overige leden is het vacatiegeld op jaarbasis vastgesteld op € 10,0 excl. BTW. Beide bedragen vallen binnen de gestelde WNT-norm. De leden van de Raad van Toezicht zijn gedurende het hele boekjaar als toezichthouder werkzaam geweest en hebben uitsluitend vacatiegeld ontvangen.

Beloningskader Presentatoren in de Publieke Omroep (BPPO)

Het Beloningskader Presentatoren in de Publieke Omroep (BPPO) bevat de regeling voor die presentatoren, programmamakers, DJ's en vergelijkbare functies binnen de publieke omroep waarvan duidelijk is dat hun honorering in hoge mate wordt bepaald door marktwerking. Het BPPO maakt deel uit van de door de Raad van Bestuur van de Nederlandse Publieke Omroep op grond van artikel 2.3, tweede lid, van de Mediawet 2008 vastgestelde gedragscode ter bevordering van goed bestuur en integriteit bij de NPO en de landelijke publieke media-instellingen. Alle presentatoren bij de NOS vallen binnen deze normering.

Sociale lasten

In onderstaande tabel wordt een overzicht getoond van de opbouw van de *Sociale lasten*.

	2015	2014
Pensioenlasten	4.857	5.179
Sociale verzekeringswetten	3.410	3.225
Ziektekostenverzekering	2.439	2.508
	10.706	10.912

De *Sociale lasten* zijn in 2015 met € 206 gedaald ten opzichte van 2014. Deze daling wordt met name veroorzaakt door een daling van de pensioenpremie.

De dekkinggraad van het bedrijfstakpensioenfonds PNO Media (PNO) bedraagt per 31 december 2015 97,3% (31 december 2014: 104,8%).

	2015	2014
Afschrijvingen vaste activa	6.128	6.416
	6.128	6.416

De *Afschrijvingen* vaste activa zijn in 2015 gedaald met € 288 ten opzichte van 2014. Dit wordt veroorzaakt door enkele activa die volledig zijn afgeschreven en nog niet zijn vervangen.

Directe productiekosten

De *Directe productiekosten* bestaan uit uitzendrechten, technische productiekosten, freelancers en overige programmakosten. De directe productiekosten zijn in 2015 met € 31.096 gedaald ten opzichte van 2014, wat hoofdzakelijk veroorzaakt wordt doordat in 2014 het WK voetbal, de Olympische Spelen en EK-kwalificatiewedstrijden voetbal hebben plaatsgevonden. Dit komt het meest tot uiting in lagere uitzendrechten en in een afname van de technische productiekosten en freelancers. Dit effect wordt deels gecompenseerd door het effect van de wijziging van de BTW-systematiek.

Overige bedrijfslasten

De *Overige bedrijfslasten* bestaan hoofdzakelijk uit huisvestingskosten, automatiseringskosten, in-huur van tijdelijk personeel, advieskosten, studiekosten en overige kosten. De overige bedrijfslasten bevinden zich nagenoeg op hetzelfde niveau als in 2014.

Honoraria accountant

	2015	2014
Onderzoek van de jaarrekening	83	82
Adviesdiensten op fiscaal terrein	-	5
	83	87

Rentebaten en rentelasten

De *Rentelasten* zijn per saldo gedaald met € 915. De reden hiervoor is dat in 2014 de éénmalige afkoopkosten van het rentederivaat zijn genomen en tevens dat daardoor in 2015 een lager rentepercentage van toepassing is.

Over te dragen reserve

Zie toelichting bij het *Eigen Vermogen*.

Hilversum, 15 april 2016

Directie

Jan de Jong, algemeen directeur

Geert Hofman, zakelijk directeur

Raad van Toezicht

Johan van der Werf, voorzitter

Boudewijn Dessing, vicevoorzitter

Anita Arts

Els van Batum

Khalid Boutachekourt

Jan de Vries

DEEL IV OVERIGE GEGEVENS

Bestemming van het exploitatiesaldo

Het negatieve resultaat ad € -3.965 komt geheel ten laste van de Reserve voor Media-aanbod.

Gebeurtenissen na balansdatum

Op 13 april 2016 is er een overeenkomst met de Rabobank afgesloten waarin de kredietlimiet is verhoogd naar € 40 mln.

Controleverklaring

De controleverklaring is opgenomen op de volgende pagina.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de directie en de Raad van Toezicht van Nederlandse Omroep Stichting

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2015 van Nederlandse Omroep Stichting ('de stichting') te Hilversum gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015, de exploitatierekening en het kasstroomoverzicht over 2015 en de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van de directie

De directie van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van een jaarverslag, beide in overeenstemming met de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording landelijke publieke media-instellingen en Ster 2015.

De directie is tevens verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit houdt in dat de totstandkoming van deze bedragen in overeenstemming dienen te zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording landelijke publieke media-instellingen en Ster 2015.

De directie is tenslotte verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle als bedoeld in artikel 11, tweede lid van de Mediaregeling 2008. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol landelijke publieke media-instellingen en Ster van de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording landelijke publieke media-instellingen en Ster 2015 en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan alsmede in het kader van de financiële rechtmatigheid voor de naleving van de betreffende wet- en regelgeving, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door de directie van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Nederlandse Omroep Stichting per 31 december 2015 en van het exploitatieresultaat en de kasstromen over 2015 in overeenstemming met de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording landelijke publieke media-instellingen en Ster 2015.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2015, in alle van materieel zijnde aspecten, voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat deze bedragen tot stand zijn gekomen in overeenstemming zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording landelijke publieke media- instellingen en Ster 2015.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

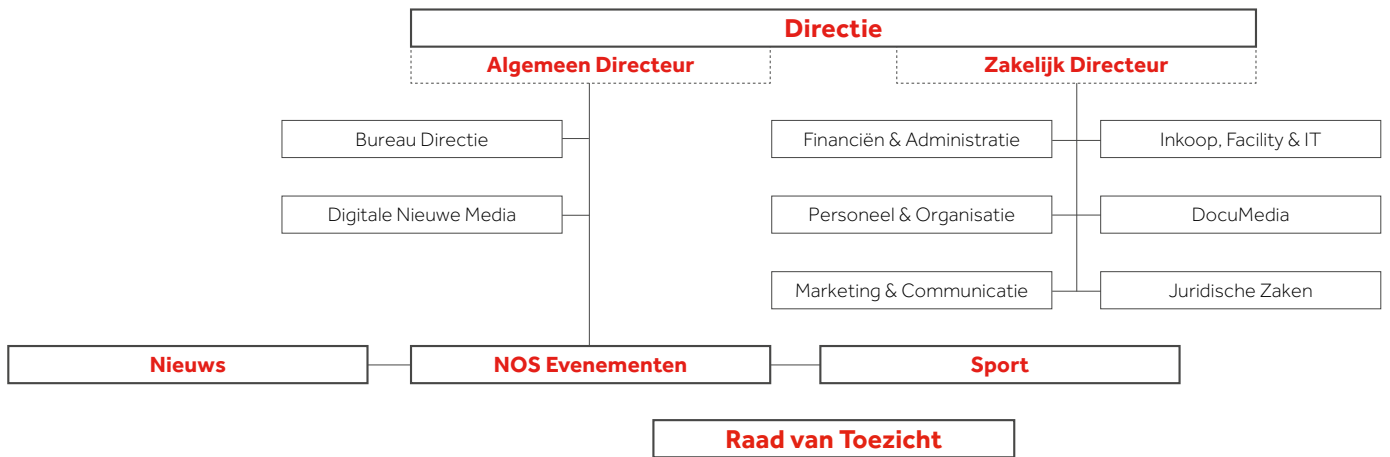
Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Amstelveen, 15 april 2016

KPMG Accountants N.V.

R.A. Köhler RA

DEEL V
BIJLAGE **Organogram**

Contactgegevens

Adres:	NOS Postbus 26600 1202 JT Hilversum
Bezoekadres:	Media Park Journaalplein 1 1217 ZK Hilversum
E-mail:	Publiekreacties: publieksreacties@nos.nl Persberichten NOS Nieuws: nosbinnenland@nos.nl Persberichten NOS Sport: sport.redactie@nos.nl
Telefoonnummer:	035 – 677 92 22

Colofon

Tekst en productie:	NOS
Concept en vormgeving:	AC+M, Maarssen

